

УКРАЇНСЬКА МОВА

**для іноземців
КРОК ЗА КРОКОМ**

Харків
«Фоліо»
2022

Зміст

	Передмова	4
Урок 1.	Звук. Буква. Алфавіт	5
Урок 2.	Хто це? Що це?	18
Урок 3.	Хто я? Хто ми?	25
Урок 4.	Я — студент. Ми — студенти	30
Урок 5.	Який я? Який він? Які ми?	35
Урок 6.	Який сьогодні день? Який тепер місяць?	41
Урок 7.	Що я роблю? Що ми робимо?	45
Урок 8.	Що я читаю? Я читаю книжку!	51
Урок 9.	Мені подобається ця книжка! Мені подобається читати!	60
Урок 10.	Ми виконуємо вправи!	64
Урок 11.	Я знаю твого брата. Ми читаємо цікаву книжку!	69
Урок 12.	Раніше я читав. Тепер я відпочиваю!	74
Урок 13.	Книжка на столі. Стіл у кімнаті	79
Урок 14.	У Львівському університеті. На моєму столі	84
Урок 15.	Лежати, сидіти, стояти, ходити і т. ін.	89
Урок 16.	Котра година? О котрій годині?	96
Урок 17.	Я пишу ручкою, розмовляю з другом, хочу бути письменником... ..	101
Урок 18.	Слова, фрази, розмови... ..	114
Урок 19.	Де? Куди? Звідки?... ..	129
Урок 20.	Рухаємося... ..	137
Урок 21.	Ми робили... Ми зробили! Ми знову будемо робити!!!	144
Урок 22.	Рух — це життя!	157
Урок 23.	Ми любимо подарунки!	162
Урок 24.	Вітаємо... Бажаємо... ..	169
Урок 25.	Дієслово — центр українського речення	174
Урок 26.	Їжа — джерело енергії	183
Урок 27.	Я веселий. Мені весело!	190
Урок 28.	Україна — це країна, у якій ми... ..	199
Урок 29.	Вчимося і повторюємо... ..	213
Урок 30.	Будьмо здорові!	219
Урок 31.	Орієнтування в місті й не тільки... ..	235
Урок 32.	Рухаємося по-різному і в різних напрямках... ..	239
Урок 33.	Говоримо про причину і про результат... (чому? — бо тому!)	251
Урок 34.	Говоримо про мету й умову дії	256
Урок 35.	Говоримо про час і місце... (коли? де? і т. ін.)	263
Урок 36.	Ми читаємо сидячи... Прочитавши, встанемо!	267
Урок 37.	Прочитана книжка... Вивчене правило... Складений іспит!	275
Додаток	Українські дієслова за абеткою	283

Передмова

Світлій пам'яті Мами присвячую

Мова — це наша національна ознака, у мові — наша культура, сутність нашої свідомості.

Іван Огієнко

Усі традиційні й новітні методи навчання іноземної мови не виключають використання підручника, який у тріаді *студент — підручник — викладач* посідає наріжне місце. Особливу роль підручник відіграє на початковому етапі вивчення іноземної мови, коли закладається фундамент іншомовної компетенції у всіх видах мовленнєвої діяльності.

Підручник «*Українська мова для іноземців. Крок за кроком*» призначений для навчання тих іноземців, хто ніколи не вивчав української мови, але хоче навчитися говорити, читати, писати українською мовою та розуміти її на слух.

Повне опанування навчального матеріалу підручника дасть змогу іноземцеві досягнути рівня B1 (Рубіжного) загального володіння українською мовою. Зміст підручника відповідає вимогам і нормам, що містить Навчальна програма з української мови для відділень/факультетів доуніверситетської підготовки іноземних громадян, затверджена Міністерством освіти і науки України.

Підручник може бути використаний як для навчання в групі чи для індивідуальної роботи з викладачем (консультантом), так і в процесі дистанційного навчання. Підручник одномовний, що дає змогу застосовувати його у багатонаціональних групах, де немає мови-посередника.

Матеріал викладено за комунікативно-когнітивним принципом і поділено на 37 уроків. Кожен з уроків має назву, що узагальнено відображає зміст комунікативної теми і спрямовує увагу студента на мовленнєве вміння, яке сформується в ході опрацювання матеріалу або вказує на певну важливу рису української мови.

У підручнику послідовно дотримано принципи науковості, а також вимог послідовності, наступності й системності у навчанні. Урок містить:

- комунікативну й граматичну мету;
- лексичний матеріал до теми;

- діалоги відповідно до комунікативної мети уроку;
- вправи на семантичне і граматичне засвоєння нових слів;
- інформацію про граматику у вигляді схем чи малюнків з мінімальним текстуальним поясненням;
- вправи та комунікативні моделі на основі вивченої лексики для формування граматичної вправності;
- текст (тексти) відповідно до комунікативної мети;
- творчі завдання і завдання для самостійної роботи студента.

Додаткові пояснення під гаслами **Увага!** / **Довідка!** / **NB!** супроводжують увесь навчальний матеріал і слугують для того, щоб студент зміг згодом самостійно повторювати вивчене.

У підручнику враховано принцип спрямованості навчання на подальше здобуття освіти в Україні чи реалізацію інших потреб, пов'язаних із професійною діяльністю. Викладач повинен домогтися, щоб іноземні студенти чітко усвідомили основну мету навчання — опанування української мови, яка є державною в Україні і здатна забезпечити комунікативні потреби у різних сферах.

Підручник апробований у навчальній роботі зі студентами-іноземцями підготовчого відділення Львівського національного університету імені Івана Франка, з учасниками Літньої школи «Українська мова та країнознавство», з іноземними стажистами.

Автор висловлює щире подяку професорові Борисові Архиповичу Циганку, доцентам Олені Володимирівні Гузар і Зоряні Йосипівні Куньч за цінні поради і зауваження, зроблені під час рецензування; доцентові Віктору Євгеновичу Кревсу — за важливу методичну й організаційну допомогу; колегам-викладачам ЛНУ імені Івана Франка — за уважне ставлення, ретельну апробацію та висловлені побажання.

Урок 1

ЗВУК. БУКВА. АЛФАВІТ

Комунікативна тема: Вітання.

Грамматика: Український алфавіт. Звуки і букви.

1. ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ:

Український алфавіт має 33 букви, що передають на письмі голосні й приголосні звуки.

велика	мала	велика	мала	велика	мала
А	а	І	і	Т	т
Б	б	Ї	ї	У	у
В	в	Й	й	Ф	ф
Г	г	К	к	Х	х
Ґ	ґ	Л	л	Ц	ц
Д	д	М	м	Ч	ч
Е	е	Н	н	Ш	ш
Є	є	О	о	Щ	щ
Ж	ж	П	п		Ь
З	з	Р	р	Ю	ю
	и	С	с	Я	я

ДОВІДКА

Переважно одній літері відповідає один звук.

Буква «Ь» не передає жодного звука, а тільки вказує на м'якість попереднього приголосного, напр.: роль [рол'].

Знак «'» — апостроф — до алфавіту не входить і додатково (якщо потрібно) вказує на твердість приголосного звука.

Український алфавіт

Б, б В, в
Д, д З, з
І, і Й, й
Ї, ї П, п
Н, н Т, т
Ц, ц Ф, ф
Ч, ч Ш, ш

2. СЛУХАЙТЕ І ПОВТОРЮЙТЕ:

[а]	а - а - а	а - о - у	о - а - у	а - у - о
[о]	о - о - о	у - о - а	у - а - о	о - у - а
[у]	у - у - у	а - а - у	о - о - а	у - о - у
[е]	е - е - е	е - і - и	і - е - и	е - и - і
[і]	і - і - і	и - і - е	и - е - і	і - и - е
[и]	и - и - и	а - и - у	е - і - и	и - і - и

ДОВІДКА

В українській мові є **6** голосних звуків, яким на письмі відповідають букви **а, о, у, е, і, и**.

а-о-а	о-а-о	у-а-у	е-а-е	і-а-і	и-а-и
а-у-а	о-у-о	у-о-а	е-о-е	і-о-і	и-о-и
а-е-а	о-е-о	у-е-у	е-у-е	і-у-і	и-у-и
а-і-а	о-і-о	у-і-у	е-і-е	і-е-і	и-е-и
а-и-а	о-и-о	у-и-у	е-и-е	і-и-і	и-і-и
а - о - у - е - і - и					

3. СЛУХАЙТЕ І ПОВТОРЮЙТЕ:

а - я - а	а - я - я	я - я - а	я - а - я
е - є - е	е - є - є	є - є - е	є - е - є
і - ї - і	і - ї - ї	ї - ї - і	ї - і - ї
у - ю - у	у - ю - ю	ю - ю - у	ю - у - ю
я - ю - є - ї	я - ю - е - и	і - и - е - є	и - е - и - е
а - ю - є - ї	я - ю - е - и	ї - і - и - е	і - е - і - є
я - у - е - ї	і - ї - е - и	і - ї - а - ю	ї - е - ї - є
я - ю - е - ї	я - у - є - и	ю - у - я - є	ї - ї - є - є
я - ю - є - і	я - і - е - и	я - ю - є - і	е - и - е - и
а - у - е - і	е - и - я - ю	и - е - ї - є	і - и - е - є

ДОВІДКА

Букви **я, ю, є, ї** також позначають голосні звуки. Буква **ї** завжди позначає два звуки: приголосний [й] та голосний [і]. Отже, **ї** — [йі].

Букви **я, ю, є** залежно від позиції у слові можуть позначати або два звуки, або тільки голосний звук після м'якого приголосного: **я** — [йа] або [а], **ю** — [йу] або [у], **є** — [йе] або [е].

4. ЧИТАЙТЕ:

оя, ая, ія, ия, ея, уя
оє, еє, иє, ує, іє, ає

ою, ую, ию, ію, ею, аю
яє, ює, іє, иє, еє, ує

ої, оєї, иєї, уєї, ії, ії
аоя, яую, иея, иія, іії

5. ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ. ПРИГОЛОСНІ ЗВУКИ (CONSONANTS):

№ з/ п	Літера (letter)		Звук (sound)	
	Українська мова (Ukrainian)	Українська мова (Ukrainian)	Українська мова (Ukrainian)	Англійська мова (English equivalent)
1	М, м		море [more] — sea	[m] — mother
2	Т, т		туман [tuman] — fog	[t] — table
3	К, к		книга [knyha] — book	[k] — kind
4	Н, н		небо [nebo] — sky	[n] — name
5	Р, р		рука [ruka] — hand	[r] — rain
6	Ц, ц		це [tse] — this	[ts] — tsar
7	Б, б		брат [brat] — brother	[b] — banner
8	Д, д		дитина [dytyna] — child	[d] — dress
9	П, п		поле [pole] — field	[p] — police
10	Л, л		лампа [lampa] — lamp	[l] — lamp
11	Г, г		гора [hora] — mountain	[h] — haw
12	Х, х		холод [kholod] — cold	[kh] — heart
13	Ґ, ґ		ґанок [ganok] — porch	[g] — glass

6. СЛУХАЙТЕ І ПОВТОРЮЙТЕ:

М м ма-мо-му-ме-ми-мі*
 ам-ом-ум-ем-им-ім
 а-ма ма-ам
 о-мо мо-ом
 у-му му-ум
 е-ме ме-ем
 и-ми ми-им
 і – мі мі-ім
 мама

Т т та-то-ту-те-ти-ті
 ат-от-ут-ет-ит-іт
 а-та та-ат
 о-то то-от
 у-ту ту-ут
 е-те те-ет
 и-ти ти-ит
 і – ті ті – іт
 тато

Мама і тато. Мама там.
 Тато та мама. Тато тут.
 і = та там ≠ тут

*Приголосні звуки перед голосним і завжди потрібно вимовляти м'яко [т'] або пом'якшено [м'і].

7. ПИШІТЬ.

М м

П п

8. СЛУХАЙТЕ І ПОВТОРЮЙТЕ:

К к ка-ко-ку-ке-ки-кі
ак-ок-ук-ек-ик-ік
а-ка ка-ак
о-ко ко-ок
у-ку ку-ук
е-ке ке-ек
и-ки ки-ик
і-кі кі-ік
так, мак, око, кут, кіт,
кіт, кома, мити, іти

Н н на-но-ну-не-ни-ні
ан-он-ун-ен-ин-ін
а-на на-ан
о-но но-он
у-ну ну-ун
е-не не-ен
и-ни ни-ин
і-ні ні-ін
ні, нота, танок, наука,
не, кіно, кинути, туман

9. ПИШІТЬ.

К к

Н н

10. СЛУХАЙТЕ І ПОВТОРЮЙТЕ:

Р р ра-ро-ру-ре-ри-рі
 ар-ор-ур-ер-ир-ір
 а-ра ра-ар
 о-ро ро-ор
 у-ру ру-ур
 е-ре ре-ер
 и-ри ри-ир
 і-рі рі-ір
 так, мак, око, кут, кіт,
 кит, кома, мити, іти

11. ЧИТАЙТЕ:

мир, кран, трек,
 метр,
 ріка́, рука́, ра́ма,
 турні́р, но́мер, метро́,
 мо́ре, уро́к, ма́рка,
 ка́рта,
 раке́та, коме́та,
 коментáр,
 коментáтор.

12. ПИШІТЬ.

Pr

Handwriting practice lines for the cursive letters 'Pr'. The first line shows the letters 'Pr' written in cursive. The following lines are blank for practice, with vertical lines indicating the start of each letter.

13. СЛУХАЙТЕ І ПОВТОРЮЙТЕ:

Ц ц ца-цо-цу-це-ци-ці
 ац-оц-уц-ец-иц-іц
 а-ца ца-ац
 о-цо цо-оц
 у-цу цу-уц
 е-це це-ец
 и-ци ци-иц
 і-ці ці-іц

14. ЧИТАЙТЕ:

це, цирк,
 цу́кор, цукéрка,
 цуна́мі, цар,
 на́ція, ціна́,
 цент, цу́цик

15. ПИШІТЬ.

Цц

Handwriting practice lines for the cursive letters 'Цц'. The first line shows the letters 'Цц' written in cursive. The following lines are blank for practice, with vertical lines indicating the start of each letter.

УВАГА!

Усередині слова літери **я, ю, є** вживаються тільки:

1) після голосних **а, о, у, и, е, і** або після **ь** чи апострофа (') як комплекс звуків [йа], [йу], [йе];

2) після приголосних **д, т, з, с, ц, л, н, р**, які потрібно вимовляти м'яко: [д'], [т'], [з'], [с'], [ц'], [л'], [н'], [р'].

яблуко

м'ясо

окуляри

вишня

Болонья — італійське місто.

58. ПРОЧИТАЙТЕ СЛОВА. ПІДКРЕСЛІТЬ ТІ, ЩО ПАМ'ЯТАЄТЕ БЕЗ СЛОВНИКА.

Пого́да, годи́на, гід, я́года, гора́, гном,
гурто́м;
хто, хма́ра, хімія, ха́та, пухи́р, хіру́рг,
хурма́, хо́бот;
число́, чита́ч, чай, ча́йник, час, части́на,
чоло́;
чо́боти, лічба́, о́чі, чуб, почуття́;
мо́ва, вода́, видёлка, ву́хо, ведмі́дь,
вече́ря, вікно́, вітер;
фа́брика, фо́то, фотоапа́рат, фото́граф,
графі́н, фе́рма, фі́рма, футбо́л;
сестра́, спо́рт, су́мка, сир, сметана́, суп,
студе́нт, студе́нтка, сім, рис, рись;
базар, за́хід, зо́лото, зразо́к, зима́, зуб,
зе́бра, зірка, ва́за, каза́ти, ка́зка;
ша́пка, ша́фа, шарф, шко́ла, шум, маши́на,
шка́рпе́тка, зошит, ші́сть, шу́ба;
жі́нка, дружи́на, жо́вте́нь, журна́л,
журналі́ст, жи́тло, живі́т, гурто́житок,
ло́жка, інжене́р, кни́жка, жук;

гу́дзик, гу́ля, га́нок, га́тунок, гру́нт;
лимо́н, лист, клас, ліс, лис, лі́то,
лопа́та, молоко́, клуб, леопар́д, леле́ка,
ла́мпа;
па́ні, пан, парк, піані́но, панора́ма, пу́ма,
о́пера, помідор, пи́ти, тип, па́пка;
дити́на, дід, один, дім, да́мба, думка́,
доба́, дно, ра́діо, мандари́н, да́та,
дире́ктор, думати́, діяти́, до́бре;
це, цирк, цу́кор, цукерка́, цуна́мі, цар,
на́ція, ціна́, цент, цу́цик;
мир, кран, трек, метр;
ріка́, рука́, ра́ма, турні́р, но́мер, метро́,
мо́ре, уро́к, ма́рка, ка́рта, раке́та, коме́та,
коментар, коментато́р;
так, мак, о́ко, кут, кіт, кит, ко́ма,
ми́ти, іти́;
ні, но́та, тано́к, нау́ка, не, кіно́,
кіну́ти, туман.

Урок 2

ХТО ЦЕ? ЩО ЦЕ?

Комунікативна тема: Вітання. Прощання. Знайомство.
Грамматика: Категорія істоти / неістоти іменників.

1. ЧИТАЙТЕ:

— Доброго ранку!

— Доброго ранку!

— Доброго дня!
(Добридень!)

— Доброго дня!

— Доброго вечора!

— Доброго вечора!

— Привіт!

— Здоров!

До побачення!

До зустрічі!

До завтра!

Па-па!

Бувай! (Бувайте!)

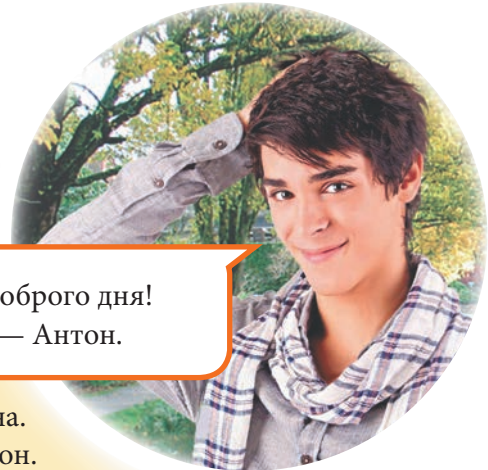
На добраніч!

2. ЧИТАЙТЕ І ГОВОРІТЬ:

— Доброго дня!
Я — Ганна.

— Доброго дня!
Я — Антон.

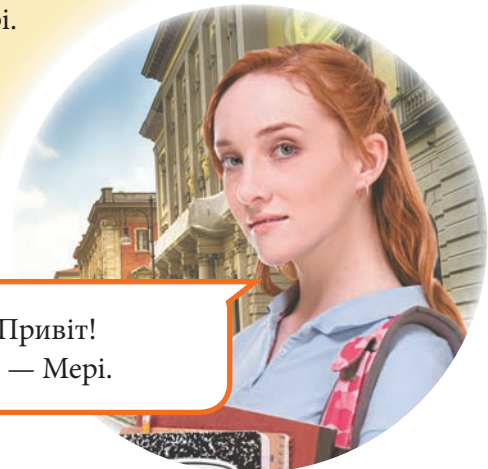
Я — Ганна = Мене звати Ганна.
Я — Антон = Мене звати Антон.
Я — Чжен = Мене звати Чжен.
Я — Мері = Мене звати Мері.

Як тебе звати?

Мене звати Ганна.
Мене звати Чжен.
Мене звати ...

Привіт!
Я — Чжен.

Привіт!
Я — Мері.

3. ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ:

Я → мене; ти → тебе

ніч

ра́нок

день

вечір